

15.3.2017

Tapio Huttula
Suomen Humanistinen
ammattikorkeakoulu Oy
Ilkantie 4
00400 HELSINKI

Kirjeenne 6.3.2017

Yhteisöpedagogien kelpoisuus lastensuojelutehtäviin

Humanistisen ja kasvatustieteiden yhteisöpedagogikoulutusta tuottavat ammattikorkeakoulut ovat pyytäneet Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralta lisäselvitystä

- 1) yhteisöpedagogien mahdollisuuksista sijoittua ja toimia lastensuojelutehtävissä sosiaalihuollon nimikesuojattuina ja laillistettuina ammattihenkilöinä;
- 2) suojatuista ammattinimikkeistä suhteessa yhteisöpedagogin ammattikorkeakoulututkintoihin (amk ja yamk) sekä yhteisöpedagogien sijoittumismahdollisuuksiin ja lastensuojelutehtävissä jo toimivien tilanteeseen.

Selvityksensä Valvira lausuu seuraavaa.

Nimikesuojattavat ja laillistettavat ammattinimikkeet

Sosiaalihuollon laillistettavista ja nimikesuojattavista ammateista säädetään laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015). Tämä Sosiaali- ja terveysministeriön valmisteleva ja eduskunnan hyväksymä laki tuli voimaan 1.3.2016. Lain myötä Valviralle tuli uutena tehtävänä sosiaalihuollon ammattioikeuksien myöntäminen sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden valvonta.

Kyseisen lain 3 §:ssä säädetään, että sosiaalihuollon ammattihenkilöitä ovat ne, jolle Valvira on myöntänyt ammatinharjoittamisoikeuden tai oikeuden käyttää suojattua ammattinimikettä.

Ammatinharjoittamisoikeus tarkoittaa oikeutta toimia asianomaisessa ammatissa ja käyttää asianomaista ammattinimikettä. Sosiaalihuollon ammattihenkilölain mukaan tällaisia ammatteja ovat sosiaalityöntekijä, sosionomi ja geronomi.

Oikeus käyttää nimikesuojattua ammattinimikettä puolestaan tarkoittaa, että ainoastaan nimikesuojauksen saaneet ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin merkityt voivat sosiaalihuollon tehtävissä käyttää suojattua ammattinimikettä. Laissa ja asetuksessa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä säädetään, että suojattuja sosiaalihuollon ammattinimikkeitä ovat lähihoitaja, kodinhoitaja ja kehitysvammaisten hoitaja. Nimikesuojatun ammattihenkilön

15.3.2017

tehtävissä voi toimia muukin henkilö, jolla on työnantajan arvion mukaan tehtävään riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito. Tällöin ei kuitenkaan saa käyttää suojattua ammattinimikettä.

Sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa säädetään lisäksi niistä suomalaisista koulutuksista, joilla ammattioikeus tai nimikesuojaus voidaan myöntää. Sosionomin ja geronomin laillistuksen edellytyksenä on sosiaalialalle soveltuva ammattikorkeakoulututkinto. Sosionomin laillistuksen yhteydessä sosiaalialalle soveltuvaksi ammattikorkeakoulututkinnoksi katsotaan sosionomi AMK-tutkinto ja geronomin laillistuksen yhteydessä geronomi AMK-tutkinto. Lisäksi sosiaalihuollon ammattihenkilölain siirtymäsäännöksen nojalla sosionomin laillistus voidaan myöntää sosionomi AMK-tutkintoa edeltäneen opistotasaisen sosiaalialan tutkinnon suorittaneelle.

Sosiaalityöntekijän laillistus voidaan puolestaan myöntää henkilölle, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon sekä pääaine tai pääainetta vastaavat yliopistolliset opinnot sosiaalityöstä.

Nimikesuojauksen edellytyksenä on lähihoitajan, kodinhoitajan tai kehitysvammaisten hoitajan tutkinto.

Yhteisöpedagogin AMK-tutkinto ei siis ole niiden koulutusten joukossa, joiden perusteella jokin sosiaalihuollon ammattihenkilölain mukainen ammattioikeus tai oikeus käyttää nimikesuojattua ammattinimikettä voitaisiin myöntää.

Sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa säädetään myös ns. lisäkoulutuksien merkitsemisestä sosiaalihuollon ammattihenkilörekisteriin. Lisäkoulutuksina voidaan rekisteriin merkitä mm. ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Kyseessä tulee kuitenkin olla sosiaalihuollon YAMK-tutkinto eli tällä hetkellä sosionomi YAMK tai geronomi YAMK-tutkinto.

Valvira ei voi toimeenpanevana viranomaisena oma-aloitteisesti laajentaa sosiaalihuollon ammattioikeuksia tai nimikesuojauksia uusiin ammatteihin. Aloitteet lakiin sisällytetyjen ammattien lisäämisestä tulisivat suunnata lain valmistelusta vastanneelle Sosiaali- ja terveysministeriölle

Yhteisöpedagogien oikeus toimia sosiaalihuollossa

Valviran myöntämä sosiaalihuollon ammattihenkilön laillistus tai nimikesuojaus ei ole edellytys sille, että henkilö voi olla kelpoinen toimimaan sosiaalihuollossa.

Sosiaalihuollon ammattihenkilölakiin on lakia koskevan hallituksen esityksen mukaan otettu vain keskeisiksi katsotut sosiaalihuollon ammattiryhmät. Lakiin ei siis ole otettu mukaan kaikkia sosiaalihuollon tehtävissä toimimaan oikeutettuja. Päinvastoin, yhtenä lain tarkoituksena on ollut uudistaa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtävärakenteita ja työnjakoa sekä väljentää kelpoisuusehtoja.

15.3.2017

Aiemmin voimassa olleessa laissa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuuksista (272/2005) säädettiin kelpoisuusehdoista tiettyihin tehtäviin. Uudessa laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä säädetään puolestaan siitä, millä edellytyksillä henkilö voi saada Valviralta laillistuksen tai nimikesuojauksen. Laissa ei sen sijaan säädetä siitä, että kuka on kelpoinen mihinkin sosiaalihuollon tehtävään.

Ns. kelpoisuuslaki kumottiin 1.5.2016 alkaen. Samalla kumoutui suuri osa tehtävien kelpoisuusvaatimuksista. Tiettyjä tehtäviä koskevia kelpoisuusvaatimuksia kuitenkin säilytettiin, mutta nyt ne löytyvät yhden lain sijasta useasta eri laista, kuten esim. sosiaalihuoltolaista tai lastensuojelu- ja oppilashuoltolaista. Tehtäväkohtaisia kelpoisuusvaatimuksia on kuitenkin aiempaa vähemmän.

Silloin kun tehtävään säädettynä kelpoisuusvaatimuksena ei ole sosiaalihuollon ammattihenkilön pätevyys, työnantaja voi valita tehtävään myös muun kuin sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa mainitun ammattihenkilön. Kun työnantaja määrittelee tällaisiin tehtäviin vaatimaansa kelpoisuutta, ensisijainen lähtökohta tulisi olla tehtäväkuva ja sen edellyttämä osaaminen, ei niinkään henkilön suorittaman koulutuksen tutkintonimike.

Yhteisöpedagogien sijoittautumismahdollisuudet sekä lastensuojelutehtävissä jo toimivien tilanne

Yhteisöpedagogit voivat edelleen sijoittua lukuisiin sosiaalihuollon tehtäviin, joissa lainsäädäntö ei edellytä sosiaalihuollon ammatinharjoittamisoikeutta tai oikeutta käyttää sosiaalihuollon nimikesuojattua ammattinimikettä.

Sosiaalihuoltolain 49 a §:ssa todetaan, että sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä. Sosiaalihuoltolaki ei siis rajaa sosiaalihuollon tehtäviä pelkästään sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa mainittujen ammattihenkilöiden tekemäksi työksi. Sosiaalihuoltolaissa ei myöskään ole erikseen rajattu muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä tiettyjen asiakasryhmien työntekijöiksi.

Sosiaalihuoltolain 46 a §:n mukaan sosiaalihuollon pääasiassa hallinnollisissa johtotehtävissä voi toimia myös henkilö, jolla on tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja alan tuntemus sekä niiden lisäksi riittävä johtamistaito. Muissa asiakastyön ohjausta sisältävissä sosiaalihuollon johtotehtävissä voi toimia myös henkilö, jolla on tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito.

Sosiaalihuollon palveluissa tietyt tehtävät ja toimenpiteet on kuitenkin rajattu sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tehtäväksi. Tällaisia tehtäviä ovat palvelutarpeen arvioinnista vastaaminen, omatyöntekijänä toimiminen sekä hoidon ja huolenpidon turvaavien päätösten tekeminen. Osa näistä tehtävistä

15.3.2017

edellyttää sosiaalityöntekijän ammatinharjoittamisoikeutta. Sosiaalihuollon asiakkaan omatyöntekijänä voi tietyissä tilanteissa toimia myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö, jos se on asiakkaan palvelukokonaisuuden kannalta perusteltua.

Yhteisöpedagogin koulutuksella voi edelleen työskennellä myös lastensuojelun avo- ja sijaishuollon tehtävissä ja lastensuojelussa jo toimivat yhteisöpedagogit voivat jatkaa tehtävissään, mikäli tehtävä ei edellytä sosiaalihuollon ammatinharjoittamisoikeutta tai nimikesuojatun ammattinimikkeen käyttöoikeutta. Lastensuojelulain 60 §:n mukaan lastensuojelulaitoksessa on oltava lasten ja nuorten tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen nähden riittävä määrä sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta henkilöstöä. Lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatustehtävästä vastaavalta johtajalta puolestaan edellytetään sosiaalihuoltolain 46 a §:n 3 momentissa säädettyä pätevyyttä eli soveltuvaa korkeakoulututkintoa, alan tuntemusta ja riittävää johtamistaitoa.

Yhteisöpedagogin koulutuksen omaavat henkilöt voivat edelleen työskennellä monenlaisissa tehtävissä sosiaalihuollon palveluissa, mukaan lukien lastensuojelun avo- ja sijaishuolto. Tiettyjä sosiaalihuollon tehtäviä ja toimenpiteitä lukuun ottamatta lainsäädäntö asettaa vain vähän tiukkoja koulutuksellisia rajoituksia sosiaalihuollon tehtävissä toimimiselle. Työnantajilla on varsin laaja oikeus määritellä, millaisen koulutuksen tai pätevyyden omaavaa henkilöstöä he rekrytoivat sosiaalihuollon tehtäviin. Yhteisöpedagogin koulutuksella on siis edelleen mahdollisuus sijoittua monenlaisiin sosiaalihuollon tehtäviin.

Ylijohtaja

Marja-Liisa Partanen

Lakimies

Sanna Hyttinen

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö